

Onderwijsverhalen: 80ste verjaardag van Joop Bokhove

De Bokhove's kunnen als zeer zgn. "lastige" lieden worden ervaren door hun directe bazen en trouwe navolgers. Als non-conformistisch. Als principieel. Ogenschijnlijk tamelijk onbewogen zijn ze vasthoudend op onderwerpen die hen aan het hart gaan. Kwaliteitsbesef van 't vak is een drijfveer. Dat leidt af en toe tot zotte situaties. Wat blijkt uit de verhalen over Willem, Henk en Joop Bokhove.

Willem Bokhove, oom van Joop, was schoenmaker te Delden. Op maandag trok hij dikwijls zijn zondagse pak aan om sjiek door de dorpsstraat te lopen. Als hij geen zin had om te werken. Op zondag had hij vaak wel zin om vrolijk werken. En dat mocht niet. De politie begon dit op te merken. Een agent slingerde Bokhove op de bon, de tijd noterend op de klok in de schoenmakerij: "Bokhove, des zondags mag er niet worden gewerkt. Op de bon, half twaalf," de kloktijd noterend, "maandag bij de rechter". Willem meldde zich dan braaf bij de rechter, gestaafd met de kennis van het Nederlands recht uit de meter wetsboeken boven zijn bed. "Om half twaalf afgelopen zondag heeft deze agent u, Dhr. Bokhove, zien werken. Wat is daarop uw antwoord?", meldde de rechter. "Dat kan niet", antwoordde Willem. Getuigen beaamden naar waarheid dat Willem rond half twaalfen niet had gewerkt. Willem had zijn klok namelijk een kwartier verzet: om half twaalf op de kerkklok had hij zitten keuvelen met een paar welwillende klanten. Daarna was de tijd op zijn klok verzet. Willem's klanten hielden van hun vakman die altijd snel en goed schoenen repareerde en getuigden naar waarheid. De agent was des duivels.

Henk Bokhove, Joop's vader, werkte bij Machinefabriek Stork. De oude fabrieksdirecteur Stork was degelijk. Na hun ingenieursopleiding in Delft werden Stork's zoons de fabriek ingestuurd om bij de basis te beginnen: zo was de latere fabrieksdirecteur Frans Stork een half jaar in de leer geweest bij Henk aan de draaibank. Frans Stork was liberaal en Henk anarchist. Dat ging goed. Ook al waren ze het hartgrondig oneens, elkaars argumenten konden ze toch waarderen, en Henk was belezen. De latere voorman van Henk's afdeling pompen en pomponderdelen kon echter niet overweg met Henk's anarchisme en grondigheid. Geregeld kwam Henk voortijdig thuis met de mededeling dat de voorman hem had ontslaan. Maar elk onzinnig ontslagverzoek werd door directeur Frans Stork direct in de prullenbak gooid. Bokhove ontsloeg je niet zomaar.

Henk's zoon, *Joop Bokhove* dus, was jarenlang onderwijzer op een dorpsschool, en daarna hoofdonderwijzer. Op het eind van een middag kwam de vader van een leerlinge langs. Enigszins geagiteerd. "Meester Bokhove, ik moet met u een woordje wisselen". "Oh, mijnheer ... (huppeldepup), zeg het eens?" "Mijn dochter heeft slechts een 7.5 voor aardrijkskunde op haar eerste rapport, en het buurmeisje in haar klas heeft een 8. Hoe kan dat?" "Oh", zei Joop, zijn vulpen al trekkend, "zal ik er dan maar gelijk een 8 van maken?" De vader begon verbouwereerd te fronsen. "... en zal ik er voor de rest van het jaar ook maar een 8 van maken?" Daar had de vader niet van terug. "Uh, mijn vrouw heeft me gestuurd. Ik vind dit niks." Of Joop de achten heeft gegeven mag hij zelf vertellen. Helaas kreeg de Rijksinspecteur lucht van dit soort verhalen. Hij besloot poolshoogte te gaan nemen om Joop een lesje te leren. Die rijksinspecteur was een beest van een mens, letterlijk en figuurlijk. Onverwachts dook hij op een middag op in Joop's klaslokaal in het dorpsschooltje. Vlak nadat de les was uitgegaan. "Zo, ik kom de boekhouding en voorraad even controleren", zei de

inspecteur ‘Prima’, zei Joop, terwijl hij beschermend voor een grote voorraadkast ging staan. “Daar heb ik hem”, dacht de Rijksinspecteur: “Wat zit er in die kast?” “Daar zou ik niet in kijken”, zei Joop. “Aha, waarom niet.” “Ik raad het u echt af”, zei Joop. “Weg daar”, en triomfantelijk trok de Rijksinspecteur de kastdeuren met een ruk open om te worden overrompeld door een lawine van aardappelen die rond zijn benen de kast uitstroonden. “Wel alle donders, wat zijn dat?” “Ik had u nog gewaarschuwd. Het is de oogst aardappelen uit de schoolmoestuintjes.” Woedend beende de Rijksinspecteur de school uit. Die avond heeft Joop de aardappeloogst in kleine zakjes verdeeld. Hij fietste de buurt langs om de aardappelen uit te delen, onderwijl het verhaal in geuren en kleuren vertellend. Die Rijksinspecteur is nooit meer langs geweest.

Ik werkte eens aan de Universiteit Twente en gaf colleges, numerieke wiskunde. Aan het eind van een middag kwam de onderwijsdecaan van wiskunde bij mij langs met mijn directe chef. Vijf wiskundestudenten van de 30 studenten van het vak hadden geprotesteerd omdat ze slechts een 7 hadden gekregen. Ze vonden dat ze hard genoeg hadden gewerkt. Mijn opgaven waren veel te moeilijk. “Oh”, zei ik, “weet je wat? Als jij mij de opdracht geeft, dan hoog ik alle cijfers met 1 of 2 punten op, dus ook de cijfers van de andere 25 studenten. Dat worden dan dus negens, tienens, of zelfs elven want de andere studenten deden het prima. Anders is het oneerlijk.” De coördinator begon bedenkelijk te kijken. “Als je dat niks lijkt, kunnen we ook een makkelijke variant bedenken voor de wiskundigen, maar dan moet dat wel als zodanig in hun diploma worden aangetekend. En ik wil hiervoor jouw schriftelijk verzoek, wat ik zal uitvoeren, onder protest”. Nooit meer wat gehoord. Pas jaren later ben ik bedankt.

Joop’s meest recente actie als zgn. “lastpak” (2013!) was het aanschrijven van de kamer-commissie onderwijs, over de werkelijke stand van zaken van het rekenniveau in Nederland. Dat heeft hij, meen ik, samen gedaan met 1 van de andere rekenexperts onder U. En zoals de uitnodiging heeft bevestigd, is Joop alsnog een voorstander van cijferend rekenen gebleken. Dit lijkt me een goed punt om met zijn allen Joop te feliciteren. Lieve Joop, blijf vooral nog vele jaren een lastpak, alleen als het moet en het er echt toe doet. 19041934 kun je omwerken tot $0/0=80$ maar ook 90. Dankjewel.

Onno Bokhove

Wijnbergen, 19 april 2014